

วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ประเภทนวนิยาย ประจำปี ๒๕๔๙

อาณาจักร แห่งทมิฬ

ดอภาภาด

อาถรรพ์ แห่งทงไทร

วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ประเภทนวนิยาย ประจำปี ๒๕๔๙

ดอกเกด ผู้เขียน
ศรีสุดา ชมพันธ์ุ ผู้แปล

อาคารพ์แห่งพงไพร

เขียน ดอกเกด

แปล ศรีสุดา ชมพันธ์ุ

หนังสืออ่านประกอบการเรียนเสริมศึกษาลัย หมวควิชาวุจักธรรมชาติ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ดอกเกด

อาคารพ์แห่งพงไพร. __ กรุงเทพฯ: เสริมศึกษาลัย, 2549.

128 หน้า.

1. นวนิยายลาว. I ศรีสุดา, ผู้แปล. II ชื่อเรื่อง.

896.91913

ISBN 974-94918-7-4

พิสูจนอักษร

อัศนา วรรณวิเศษ

ออกแบบปก

ดอกเกดการพิมพ์ จำกัด

ปกและภาพประกอบ

สมิทธิ ธนานธิโชติ

จัดรูปเล่ม

สุรียา ประทีบสวัสดิ์

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์เสริมศึกษาลัย

อาคารมวงศ์สนิท ตู้ ป.ณ. ๑

อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ๒๖๑๒๐

โทรศัพท์ ๐-๓๗๓๓-๓๑๘๒ - ๓ โทรสาร ๐-๓๗๓๓-๓๑๘๔

อีเมล publisher@semsikkha.org เว็บไซต์ www.semsikkha.org

หจก. สามลดา โทรศัพท์ ๐๘๖-๘๘๕-๒๓๐๐

ในเครือ บริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด

๔๑๓/๒๖ ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๓๕-๕๗๘๘ โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๖๘๑๒

อีเมล sale@praphansarn.com

พิมพ์ที่

จัดจำหน่าย

P.S. BOOKNET

ราคา ๑๐๐ บาท

ผลตอบแทนที่ได้เป็นค่าใช้จ่ายในโครงการนำธรรมะสู่เยาวชนไทย

อุทิศแด่

คนหนุ่มสาวที่กำลังล่องลอย

ในกระแสธารแห่งการต่อสู้

เพื่ออุดมการณ์อันสูงส่ง...

แถลงการณ์ผลการตัดสิน

รางวัลซีไรต์ ประจำปี ๒๐๐๖

โดยท่าน ทองใบ โพธิสาน - หัวหน้าอำนวยการวารสารวรรณศิลป์

เลขาธิการสมาคมนักประพันธ์ลาว

คณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ (ลาว) ๒๐๐๖

“อาถรรพ์แห่งพงไพร” เขียนโดย ดอกเกต เป็นเรื่องการต่อสู้ของ
ครูผัน และชาวบ้าน ที่ต้องการนำไม้ออกจากป่าใกล้บ้านมาปลูก
สร้างโรงเรียนซึ่งทรุดโทรม แต่ได้เกิดปัญหากับบริษัทสัมปทานไม้
ผันต้องเดินทางเข้านครหลวงเวียงจันทน์เพื่อให้เบื่องบนช่วย ที่นั่น
เขาได้พบกับมณีสวรรค์คนรักเก่า นิยายเรื่องนี้แต่งขึ้นจากข้อมูลที่
เก็บจากความเป็นจริงในสังคม ตัวละครเอกเป็นแบบอย่างที่ดีแก่
สังคม เนื้อหา มีความสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้คนในสังคมหันมา
สนใจในการอนุรักษ์ป่า รวมทั้งเขียนด้วยสำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
เหมาะสำหรับคนอ่านทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว

จากการรายงานผลการตัดสิน ในวันที่ ๓/๘/๐๖ รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ได้ตกลงอนุมัติรับรองเรื่องยาว
“อาถรรพ์แห่งพงไพร” โดย ดอกเกต (นางดวงเดือน บุญยาว) เข้า
ร่วมรับรางวัลซีไรต์ ประจำปี ๒๐๐๖ อย่างเป็นทางการ

คำนำฉบับภาษาลาว

ถึงผู้อ่าน...

วัยหนุ่มสาวเป็นวัยที่อ่อนไหว แต่ก็แฝงไปด้วยพลังแห่งความใฝ่ฝัน ฉันเชื่ออย่างนั้น และถ้าพวกเขาได้อ่านอาถรรพ์แห่งพงไพรแล้ว หัวใจของคนหนุ่มสาวจะต้องรำให้อยู่ภายในอย่างแน่นอน ดังที่ฉันเองได้สัมผัสมาแล้ว เมื่ออ่านครั้งแรก ครั้งที่สอง... ด้วยความสะท้านใจต่อความเป็นไปในพงไพร

“อาถรรพ์แห่งพงไพร” เรื่องยาวขนาดสั้นของดอกเกตเรื่องนี้ ได้สร้างความประทับใจมาแล้ว ในรูปแบบของละครโทรทัศน์ในปี ๑๙๙๗ โดยผู้สร้างจากกรมรูปเงา (กรมภาพยนตร์) เมื่อครั้งได้อ่านฉบับจัดพิมพ์ครั้งแรก ในปี ๑๙๙๕

แต่อย่างไรก็ตาม การได้อ่านสำนวนพรรณนาอันดั้งเดิมของนักประพันธ์อีกครั้งหนึ่ง เป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้ชิมรสชาติอำนาจของภาษาและตัวอักษร

“อาถรรพ์แห่งพงไพร” อาจเป็นนิยายแนวสัจธรรมของระบอบสังคมนิยมอย่างแท้จริงก็ได้ เพราะมันรับใช้อุดมการณ์ของผู้ใช้แรงงาน และสะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในชนบท อีกทั้ง บทเรื่องยังแบกภารกิจอันยิ่งใหญ่ของชาติ คือเป้าหมายของการสร้างครุรุ่นใหม่ให้เป็นครูผู้มีทั้งอุดมการณ์และคุณธรรม

หวังอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะไปอยู่ทุกซอกทุกมุม และอยู่ในหัวใจของคนหนุ่มสาวผู้กำลังแสวงหาความเพลิดเพลिनจากวรรณกรรมแทนน้ำเมา

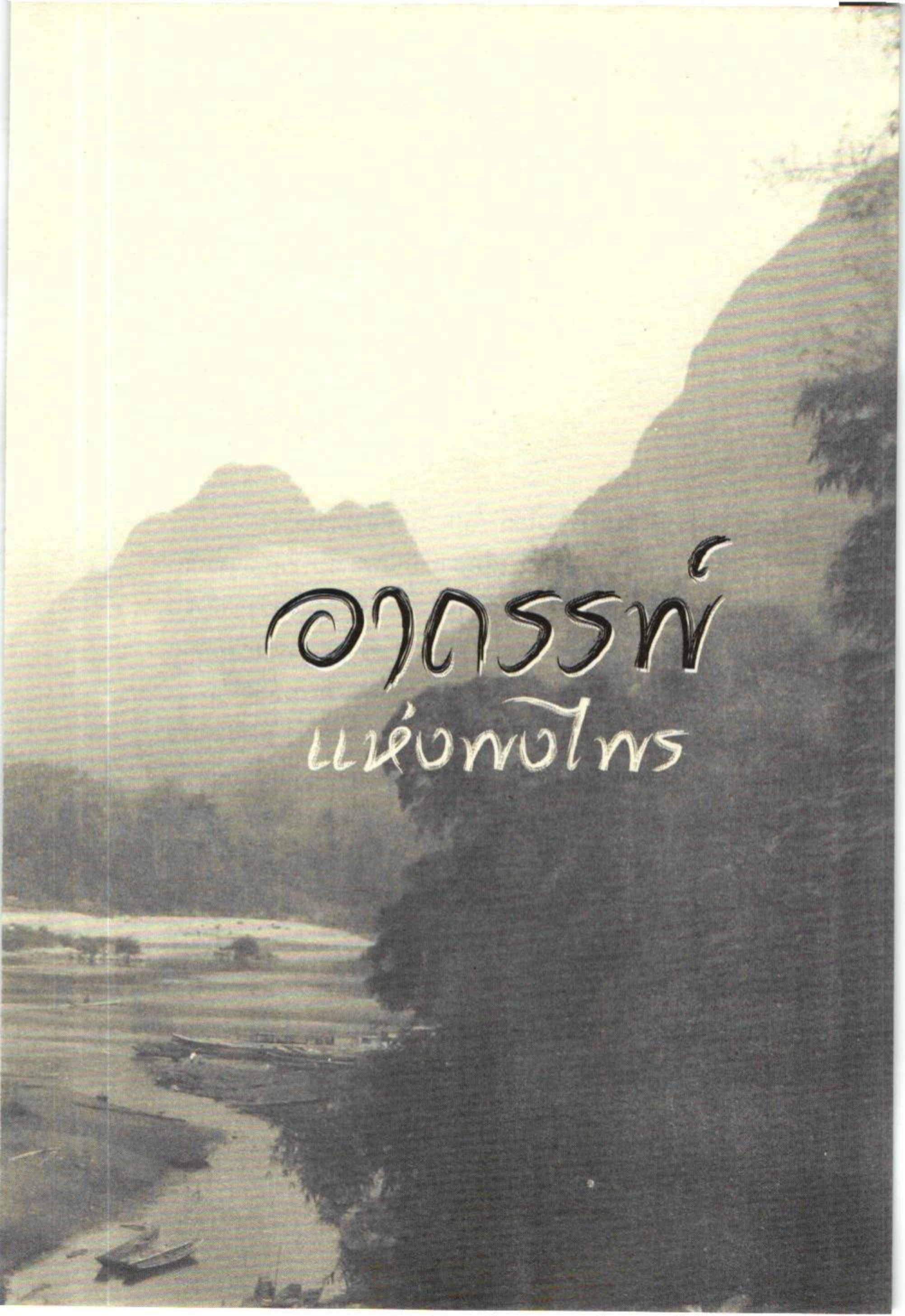
ดวงแข บุญยาวง

ดอกเกตการพิมพ์, มิถุนายน ๒๐๐๖

สารบัญ

๑	ผู้มาเยือน	๗
๒	ความหลังฝังใจ	๒๐
๓	พบเพื่อจาก	๒๗
๔	ผจญภัยในเวียงจันทน์	๓๘
๕	ประสานไมตรี	๔๗
๖	ลางร้ายในการรอกอย	๖๐
๗	อาถรรพ์แห่งพงไพร	๗๑
๘	แรงอาฆาต	๘๕
๙	การเยียมเยือน	๙๓
๑๐	สัญญาแห่งหัวใจ	๑๐๗

ประวัติผู้แต่ง

อาณาจักร
ล้านนา

พุ่มาเยื้อน

“ไปเรียกครูของเอ็งมาเร็ว ไ้ก้ไป! ไปเดี๋ยวนี้เลย!”

“ครูอยู่ที่ไหนล่ะ?” เด็กชายวัยสิบขวบที่ชื่อกิตามกลับเสียงเนือย ๆ ต่างกับเสียงของผู้ถาม ซึ่งแค่ฟังก็รู้แล้วว่ากำลังรีบร้อน เด็กชายหน้าตามอมแมม นุ่งกางเกงขาสั้นตัวเดี๋ยวเผยอกฝ้ายผอมจนเห็นกระดูกซี่โครงเรียงกันเป็นแถว ก็เงยหน้าขึ้น ละสายตาจากหลุมที่กำลังขุด แต่ไม่มีทีท่าว่าจะรีบร้อน ไปกับคำสั่งของป้าพอน ทั้งที่หญิงชราผู้นี้นับเป็นบุคคลสำคัญที่สุดอีกผู้หนึ่งของหมู่บ้าน เพราะ ป้าพอนคือแม่ของคุณที่มีฐานะเป็นถึงสมาชิกในคณะปกครองเมือง* ซึ่งเพิ่งได้รับเลือกตั้งไปเมื่อไม่นานมานี้ แต่นั่นล่ะ สำหรับกิตแล้ว การที่ลูกชายของป้าพอนจะเป็นอะไรสำคัญแค่ไหน หรือทำไมลูกชายป้าถึงไม่ค่อยอยู่บ้านกับแม่ที่เป็นมายมาหลายปีแล้ว ไม่ใช่เรื่องที่จะทำให้เขาเดือดร้อนสนใจ เพราะไม่ว่าเมื่อใด ป้าพอนก็ยังเป็นป้าพอนผู้อารีอารอบต่อลูกหลาน ต่อลูกเล็กเด็กแดงในหมู่บ้านอยู่นั่นเอง และโดยตำแหน่ง

* “เมือง” มีฐานะเทียบเท่ากับ “อำเภอ” ของไทย

หน้าที่แล้ว ป้าพอนเป็นกรรมการสหพันธ์แม่หญิงของหมู่บ้านที่
อาวุโสสุด

ตามปกติ ป้าพอนเป็นคนใจเย็น สงบเสงี่ยม สมวัย
ล่วงห้าสิบของนาง แต่ท่าทางที่เดินเร็ว ๆ เข้ามาและการร้องสั่ง
ทั้งที่ยังไม่ทันผ่านรั้วโรงเรียนมาถึงตัวเด็กชายด้วยซ้ำ ทำให้ก็
แปลกใจไม่น้อย เด็กชายเงยหน้าขึ้นจากหลุมที่กำลังขุดอยู่มุมหนึ่ง
ของสนามโรงเรียน เขาขุดไว้สำหรับเล่นโยนหลุมกับเพื่อนในช่วง
พักกลางวัน ขณะนั้น เด็กคนอื่น ๆ ยังไม่มา และครูผู้ชายคน
เดียวที่สอนครบทั้งสามห้องของโรงเรียนประถมนั้น ก็ยังไม่เห็น
แม้แต่เงาเช่นกัน ก็นึกอยู่คนเดียวว่าคงยังไม่ถึงเวลาเข้าเรียน

ป้าพอนเดินฉับ ๆ เข้ามาหยุดอยู่ห่างจากกิราวสองสาม
วา มวยผมของนางหย่อนลงไปอยู่เหนือท้ายทอย นางสวมเสื้อ
ตัวใหม่ลายดอกงดงาม คงเพิ่งกลับมาจากในเมือง แต่ท่าทาง
บอกว่ากำลังร้อนกร้อนใจมาก เมื่อหยุดเดินแล้วสายตาของนาง
ก็กวาดมองไปรอบสนาม ฝ่าเปลวแดดสีเหลืองทองของยามก่อน
สาย และจ้องมองโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ก็เห็นสายตาของป้าพอน
เป็นประกายวาววับ ราวกับจะเปล่งแสงออกมาเพิ่มพลังให้เปลว
แดด โรงเรียนเป็นกระต๊อบติดพื้น มุงหญ้า พื้นดินแน่นเรียบ
เพราะถูกฝ่าเท้าของเด็กน้อยหลายร้อยคู่เหยียบย่ำกระต๊อบมา
หลายปีติดต่อกัน ฝ่าไม้ไผ่ขัดลายสองนั้นเก่าผู้มีรูโหว่อยู่ทั่วไป เพราะ
ถูกข้อศอกและปลายเท้าของเด็ก ๆ กระทุ้ง และเพราะความ
ชราภาพตามกาลเวลาของไม้เนื้ออ่อนซึ่งไม่ทนแดดทนฝนเหมือน
ไม้เนื้อแข็ง เมื่อดูให้ดียิ่งกว่านั้นก็จะพบว่า ต้นเสาทั้งแปดของมัน
เอียงลงไปมากกว่าปีกลาย ไม่แน่ใจว่าจะทรงตัวอยู่ได้ถึงปีหรือไม่

“พวกเอ็งอยากได้โรงเรียนหลังใหม่กันไหม?” ป้าพอน

ตั้งคำถามที่ก็ไม่นึกไม่ฝันว่าจะได้ยิน ทั้งไม่เข้าใจว่าทำไมป่าพอน
ได้ถามเขาอย่างนี้ ก็ไม่ทันได้ตอบว่าอะไร ป่าพอนก็ดูเหมือนจะ
รู้ตัวขึ้นมาเสียก่อน นางเร่งเด็กน้อยอีกครั้งว่า

“ไปตามหาครูผันมาให้ป่าเร็ว ๆ ไปเดี๋ยวนี้ คงจะอยู่
ริมหนองฟากทุ่งโน่นแหละ ทางต้นมะขามป้อมโน่น ที่เขาชอบไป
นะ... บอกว่าป่ามีเรื่องด่วนนะ”

“เรื่องด่วนอะไรล่ะ?” ก็ย้อนถาม เพราะอย่างไรก็เสี่ยง
ไม่พ้น ป่าพอนรู้กระทั่งว่าครูผันอยู่ที่ไหน ถ้าเขาจะบอกว่าไม่รู้
แล้วไม่ไป ก็ไม่ได้ เด็กชายลุกขึ้นเก็บไม้แหลมที่ใช้เป็นเครื่องมือ
ขุดดิน สายตามองที่ป่าพอน เข้าใจได้ลาง ๆ แล้วว่าต้องเป็นมี
เรื่องสำคัญเกิดขึ้น และมีครูผันคนเดียวเท่านั้นที่จะช่วยแก้ไขได้

“จะมีคณะเจ้าหน้าที่จากเวียงจันทน์มาเยี่ยมเยือนหมู่บ้าน
ของเรา... มีฝรั่งพูดภาษาหรั่ง ๆ กิด ๆ มาด้วย ให้ครูผันของพวก
เอ็งมาคุยกับเขา เขาจะได้ช่วยเหลือเรา เอาเถอะ พูดมากไป เอ็ง
ก็จำไม่ได้หรอก รีบไปบอกครูของเอ็งให้กลับบ้านเลยนะ อ้อแล้ว
อย่าลืมตีเกราะให้สามที่ ป่าต้องเรียกประชุมด่วน!”

“อ้าว ถ้างั้นก็ไม่ต้องเรียนหนังสือล่ะสิ” ก็กระโดด
โลดเต้นด้วยความดีใจ เพราะการตีเกราะสามครั้ง หมายถึงการ
ชุมนุมกันทั้งหมู่บ้านอย่างเร่งด่วน เด็ก ๆ ก็มีสิทธิ์ไปฟังเพราะครู
ที่มีอยู่คนเดียวก็ต้องไปเช่นกัน

“เออ ๆ ไม่ต้องเรียนแล้ว ก็เอาครูของพวกเอ็งไป
ประชุมด้วยนี่!”

เมื่อเข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว ก็จึงออกไปตามหาครู คำว่า
“โรงเรียนใหม่” สะดุดใจเด็กชายอยู่บ้าง เพราะห้องเรียนไม่มี
ฝากระดานสามห้อง หลังคามุงหญ้า ที่เด็กน้อยเกือบสามสิบชีวิต

อาศัยหลบแดดหลบฝนอยู่ที่นี่ป้องกันอะไรแทบจะไม่ได้ในตอนแดดออกเด็ก ๆ ก็ร้อนรุ่ม ๆ ไม่ผัดกับตอนเล่นอยู่กลางสนามและตอนฝนตก พวกเขา ก็เปียกไปครึ่งตัว พุดง่าย ๆ ก็คือมันบังแดด ได้เฉพาะตอนที่โรงเรียนกำลังจะหยุดพักกลางวัน ซึ่งดวงอาทิตย์จะอยู่เหนือศีรษะพอดี และบังฝนได้ก็ต่อเมื่อฝนไม่ตกเท่านั้น

ครูฉันเป็นหนุ่มโสดวัยยี่สิบสี่ห้า มาอยู่ที่หมู่บ้าน “หาดโพ” ได้สองปีกว่าย่างเข้าปีที่สามแล้ว เรียนจบวิทยาลัยครูระดับกลางจากแขวงสะหวันนะเขต* และได้มาประจำการอยู่ที่หมู่บ้านหาดโพในแขวงนี้ ตามความต้องการของเขาเอง

ฉันมักจะหลบผู้คนมาตกปลาที่หนองน้ำริมทุ่ง เพื่อเพิ่มอาหารในสำรับของป้าพอนผู้เป็นแม่บุญธรรม ป้าพอนรับเขาเป็นลูกตั้งแต่วันแรกที่เขาเดินทางมาอยู่ที่หมู่บ้านหาดโพด้วยการล่องเรือน้อยจากเมืองเก่าลงมาตามลำน้ำชั้น พร้อมกับคุณลูกชายของป้าพอน หนึ่งในคณะปกครองเมืองและเป็นผู้ที่เซ็นรับใบส่งตัวของฉันในวันที่เขาเข้ารายงานตัว เมื่อทางหมู่บ้านไม่ทันได้เตรียมที่พักอาศัยให้ครูหนุ่มผู้มาใหม่ ป้าพอนผู้อารีก็รีบรับเขาเข้าไปอยู่ในบ้านด้วยทันที ตอนแรกก็ว่าจะอยู่แค่ชั่วคราว แต่อยู่ไปอยู่มากกลายเป็นสองปีกว่า ชาวบ้านก็ไม่มีที่ท่าว่าจะปลุกบ้านหลังเล็ก ๆ ให้เขาเสียที ครูหนุ่มจึงได้เรียนรู้ว่า ที่แท้แล้ว นี่คือการต้อนรับอย่างหนึ่งของหมู่บ้าน ที่หนุ่มโสดสาวโสดจะออกเรือนไปอยู่คนเดียวไม่ได้มันผิดประเพณี! วันใดเขามีลูกมีเมีย ชาวบ้านจึงจะพร้อมใจกันปลุกให้ถ้าต้องการ แต่ถ้าเขาได้แต่งงานกับลูกสาวของคนที่มีฐานะค่อนข้างดี ก็อาจจะเข้าไปอยู่กับพ่อตาแม่ยาย เปิดโอกาส

* “แขวง” มีฐานะเทียบเท่ากับ “จังหวัด” ของไทย

ให้ได้เรียนรู้ทั้งการใช้ชีวิตและการทำงานในไร่เนาไปด้วย โดยแท้แล้ว ผันไม้ได้เดือดร้อนอะไรเลย เขาเห็นว่าอยู่กับป้าพอนสะดวกดีทุกอย่าง เรือนชานกว้างขวาง มีห้องนอนสำหรับเขาห้องหนึ่ง เพราะคุณแต่งงานไปแล้ว และอยู่ที่บ้านพ่อแม่ของเมีย ในบ้านจึงมีแค่หลานห่าง ๆ อีกสองคนที่ป้าพอนนำมาเลี้ยง ซึ่งตอนนี้กำลังเริ่มโตเป็นหนุ่มเป็นสาว และป้าพอนนั่นเอง ที่เดือดเนื้อร้อนใจเรื่องการออกเรือนแทนผัน

ผิวน้ำริมหนองยามเช้าสงบเงียบ ใบไม้แห้งที่ประดับผิวน้ำสะท้อนเบา ๆ เมื่อมีลมพัดลู่ลงมากกระทบ ผันจ้องมองอาการไหวยึกยักของท่อนเบ็ดที่เขาหย่อนลงแช่น้ำไว้นานแล้วและกลั่นหายใจด้วยความตื่นเต้น “ให้มันงาบเข้าไปจ้ง ๆ ก่อน” ผันห้ามใจตัวเอง “ตัวใหญ่ทีเดียวเลยละ ตอดเฉย ๆ ยังสั้นแรงขนาดนี้! คงเป็นปลาช่อน... เย็นนี้ให้แม่ต้มใส่ใบมะขามอ่อนไว้ชดแซบ ๆ ” ผันคิดอย่างครี้มอกครี้มใจ แต่ในทันใดนั้น

“ครู... ครูผัน... อยู่ที่ไหน? ครู! ป้าพอนให้มาเรียก!” เสียงแหลมใสของกิแผดขึ้นราวกับฟ้าผ่าในหน้าแล้ง ทำลายความสงบเหนือผิวน้ำและคลื่นเสียงแหลม ๆ ของเด็กชายคงมุดลงไปใต้น้ำด้วย ปลาที่เกือบโชคร้ายตัวนั้นเลยรอดพ้นจากเงื้อมเบ็ดมรณะ สิ้นเสียงร้อง เสียงฝีเท้าย่ำบนใบไม้แห้งก็ดังแกรกรากเข้ามา โกลัท่าเลที่ผันอุตสาห์เลือกไว้อย่างดี เด็กชายคงจะสังเกตเห็นรอยเท้าของเขาบนทางดินเหนียวที่เลาะเลียบบมายังต้นมะขามป้อม มายังจุดที่ผันเคยมีโชครามาแล้วหลายครั้ง

“ครู... ครูผัน... เฮ้ย มุดหัวอยู่ที่ไหนวะ? ป้าพอนให้มาตาม ป้าสั่งให้กลับเร็ว ๆ!”

แล้วสายตาของกิน้อยก็พรวดเจอเข้ากับสายตาเขียวบีด

ของครูผันที่เพิ่งมาหา เมื่อเขาโผล่หัวพ้นพุ่มหญ้าสุดท้ายก่อนถึง
ต้นมะขามป้อม

“ไอ้กิ! เอ็งพูดเบา ๆ กว่านี้ไม่ได้หรือไง? ปลาครูหนี
หมด! ปลาช่อนใหญ่กำลังจะงาบแล้ว มันตอดมวบ ๆ อยู่ตั้งนาน
อื้อย นิ่งเมื่อยเปล่าแท้ ๆ” ผันขึ้นเสียงด้วยความหัวเสีย แต่ยังไม่
ยอมยกคันเบ็ดขึ้น เขาพูดพลางเหลือบตาลงมองท่อนเบ็ดพลาง
ราวกับว่ากำลังเห็นปลาช่อนตัวนั้นว่ายไหว ๆ ห่างจากเบ็ดของเขา
ไป กิ้อก้อก เขาเองก็รู้สึกเสียใจมาก เพราะโดยมาก ปลาตัวที่
จับเบ็ดแล้วแต่หลุดไปได้มักจะมีขนาดใหญ่ และปลาตัวที่กำลังจะ
จับเบ็ดก็มักจะมีขนาดใหญ่ยิ่งกว่า ดังนั้น ความเสียดาย ก็ควร
จะทวีมากขึ้นไปด้วย

“ป้าพอนว่าอะไรนะ?” ผันถามย้า เมื่อเห็นเด็กชายหนึ่ง
งันไป เขาค่อย ๆ ยกคันเบ็ดขึ้นด้วยท่าทางอาวรณ์ แน่ละ มัน
ชัดเจนเสียยิ่งกว่าเวลากลางวันอีกว่า ไม่มีอะไรห้อยโตงเตงอยู่ที่
ปลายสายเอ็น เจียงเบ็ดเปล่าเบากระเด็นขึ้นมาตามแรงตวัดเหยื่อ
ไส้เดือนฝอยขาดแห่วงไปจริง ๆ ชายหนุ่มคว่ำขึ้นมาพิศมอง และ
ยื่นให้กิดูด้วยความเสียดาย

“เธอดูสิ มันตอดไปตั้งครึ่งแล้ว... เออละ! ช่างมันเถอะ
ว่ายังไง? ป้าพอนให้มาตามครูงั้นหรือ? ป้าแกมีธุระอะไร?” ความ
โมโหของครูผันมลายไปอย่างรวดเร็ว เมื่อเห็นหน้าแบ้ของกิ เขา
เป็นอย่างนี้เอง โกรธง่ายหายเร็ว ตั้งเปลวไฟถูกลมพัดให้ลุก
พริบ แล้วหรีแสงลงเมื่อลมวาย ผันรู้สึกว่ายิ่งนานวันความใจร้อน
แบบเด็กหนุ่มยิ่งอ่อนแรงลง นับตั้งแต่เขามาอยู่ในเขตชนบท
ห่างไกลเมืองใหญ่อย่างนี้

การเดินทางเข้าเมืองกินเวลามาก ต้องล่องเรือไปตาม

ลำน้ำชั้น ถนนลูกรังที่ตัดผ่านหมู่บ้านอยู่อีกฟากแม่น้ำและห่างออกไปสามกิโลเมตร ชาวบ้านอาศัยเกวียนและเรือเป็นพาหนะหลักในการเดินทาง เมื่อมาอยู่ใหม่ ๆ ฉันรู้สึกหงุดหงิดรำคาญกับสภาพการเดินทางไปมา เขาเคียดแค้นชีวิต นึกเจ็บร้อนแทนคนในหมู่บ้านนี้ที่ถูกตัดขาดจากโลกภายนอก เพราะไม่มีถนน ฉันเคยอดเอื้อนกับการไปประชุมในเมือง เมื่อมีเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน โดยอ้างว่าไปมาลำบาก แต่ความจริงแล้ว แคนั่งเรือข้ามฟากกันยังไม่ทันอุ้งด้วยซ้ำก็สามารถเดินออกสู่ถนนใหญ่ด้วยเวลาประมาณหนึ่งชั่วโมง เพื่อดักรถโดยสารเข้าไปในเมืองอีกประมาณสามสิบนาที หรือไม่ก็นั่งเรือยนต์ขึ้นไปตามลำน้ำชั้นประมาณชั่วโมงกว่า ๆ ก็จะไปถึงสำนักงานการศึกษาเมืองที่มีงาน รออยู่ ตลอดเวลาแห่งการเดินทางที่เขานึกว่าลำบากนักหนานั้น เขากลับไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเลย ฉันข้ามแม่น้ำชั้นด้วยเรือพายลำน้อยที่นั่งได้ประมาณสี่ห้าคน โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร คนทั้งหมู่บ้านรักใคร่เขา เรียกเขาว่า “นายครู” ทุกคนอยากให้เขาขึ้นเรือร่วมทาง ทิวทัศน์สองฟากฝั่งเขียวชอุ่ม สลับซับซ้อน มีชีวิตชีวา หมู่บ้านบนฝั่งมีต้นมะพร้าวต้นหมากขึ้นสลอนเหนือหลังคาบ้านเรือนที่ปลูกเรียงกันห่าง ๆ ตามริมน้ำ ส่วนฝั่งตรงกันข้ามคือไร่ยาสูบ ผักชนิดต่าง ๆ และข้าวโพด ในหน้าแล้งน้ำแห้งขอดหาดสีขาวเหยียดยื่นออกจากสองฝั่งเกือบจรดกันอยู่กลางแม่น้ำ บางแห่งเป็นดอนสูง ชาวบ้านจึงทำไร่ยาสูบและปลูกผักต่าง ๆ อยู่บนนั้น กระแสน้ำสีเขียวไหลลดลงจนเห็นก้อนหินสีขาว สีแดง สีดำนอนเรียงบงบอยู่บนพื้นน้ำ คนเฒ่าคนแก่เล่าให้ฉันฟังว่าไม่เคยเห็นน้ำชั้นแห่งนี้เร็วขนาดนี้ ตามปกติในเดือนอ้ายเดือนยี่จะยังไม่เห็นก้อนหินใต้ท้องน้ำ... โนนแน่ะ ตรุษสงกรานต์เดือนห้า จึงจะพอ

เดินลุยน้ำออกไปเล่นกลางหาดได้ และอากาศแต่ก่อนก็เป็นสดชื่น และหนาวจัดกว่าเดี๋ยวนี้ ผันเองคิดว่าเขารู้ถึงสาเหตุ แห่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ และคนเฒ่าคนแก่ชาวบ้านหาดโพก็รู้ดีเช่นกัน แต่ไม่ไม่มีใครยอมพูดถึง ได้แค่ตัดพ้อต่อว่าฟ้าดินแทน ทุกครั้งที่ผันต้องเดินทางเข้าในเมือง เขาไม่ทันอึดตามอึดใจกับ ทิวทัศน์ของสองฟากฝั่งด้วยซ้ำ เรือน้อยก็พาเขาลอยมาถึงอีกฝั่ง แล้วจากนั้นก็จะมีคนร้องชวนให้ขึ้นเกวียนเดินทางต่อออกไปสู่ ถนนใหญ่ ถ้ามีสาว ๆ หาบผักหรือสินค้าอื่น ๆ ไปส่งตลาด ผันก็จะเดินจับกลุ่มไปกับพวกเธอ และพูดคุยหยอกล้อกันไปตลอดทาง เขาค่อย ๆ ลืม “ความลำบาก” ลืมว่าการเดินทางระยะทางเกือบ สามสิบกิโลเมตร จากหาดโพไปจนถึงตัวเมืองนั้นเป็นอย่างไร ตอนนั้นเขาไม่ได้นึกหวั่นใจหรือตอบว่าซีเกียจไปประชุมอีกต่อไปแล้ว

“มีอะไรรีบด่วนนักหนานั้นหรือแม่?” ผันถามทันทีเมื่อ ก้าวพ้นหัวกระได ป้าพอนกำลังนั่งคุยกับผู้เฒ่าผู้แก่สามสี่คน อยู่บนกระเบียง

“อ้าว มาแล้วหรือผัน?” ป้าพอนหันหน้ามา เมื่อได้ยิน เสียง

“คืออย่างนี้ แม่รีบมาบอกชาวบ้านเราให้เตรียมตัว จะมีคณะเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยือนหมู่บ้านของเรา”

“เจ้าหน้าที่จะมาเยี่ยมหมู่บ้านเราอย่างนั้นเรอะ? คณะไหนอีกล่ะ?” น้ำเสียงของผันบอกว่าไม่ไยดีกับเจ้าหน้าที่ ไต ๆ

“เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้ไม่เคยมาเยี่ยมเมืองของเราเลยนะ ลูก... พวกเขาจะมาอยู่ในเขตเมืองของเราสักสามสี่วัน ลงไปเยี่ยม เยือนประชาชน เขาบอกว่ามาเก็บอะไรก็ไม่รู้ แม่ไม่ค่อยรู้เรื่อง

แล้วก็รีบมาด้วยละ กินข้าวเช้ากับเขาแล้ว แม่ก็รีบมาเลย”

“อือ... แล้วเขาจะลงมาที่หมู่บ้านของเราเมื่อไหร่?”
ผันถามซ้ำ พลังย่อตัวลงนั่งร่วมวงสนทนา และเขาเองก็ยังไม่เข้าใจนักว่ามันเรื่องอะไรกันแน่

“พຽ່ງนี้เข้า แม่เชิญพวกเขามากับปากเอง ในขณะนั้นก็แปลกจริง ๆ นะลูก มีแต่คนหนุ่ม ๆ สาว ๆ รุนราวคราวเดียวกับลูกนี่แหละ และก็มีแม่หนูคนหนึ่ง ถูกชะตาแม่มาก...” ป้าพอนพูดด้วยท่าทางพออกพอใจ พลังมองหน้าลูกบุญธรรมด้วยแววตาประหลาด ธรรมดาแล้ว ป้าพอนไม่ใช่คนชอบพูดจายืดยาว แต่วันนี้ดูเหมือนว่า นางกำลังพยายามเรียกร้องความสนใจจากใครสักคน ที่ผันยังไม่ค่อยเข้าใจ

“มีฝรั่งมาด้วยนะลูก จะเป็นคนชาติไหนก็ไม่รู้... ตามที่พี่คุณของลูกว่า ก็คือพวกองค์กรที่จะให้ความช่วยเหลือตามบ้านนอกบ้านนาของเรานี่ละ เขาจะมาตรวจตราดูก่อน อะไรอีกก็ไม่รู้... แม่หนูคนนั้นละที่เป็นคนอธิบาย ...หนูแก้ว เอ้อหนูแก้ว”
เมื่อได้หลุดชื่อนี้ออกมาแล้ว ป้าพอนก็ยิ้มแป้นราวกับพอใจต่อชื่อเสียงเรียงนามนี้เหลือเกิน และดูเหมือนว่าจงใจเอ่ยชื่อนี้ เพราะทันทีที่พูดออกมา นางก็หยุดไปเสียเฉย ๆ

“แม่เชิญพวกเขามาเยี่ยมหมู่บ้านของเราเองหรือ?” ผันถาม สีหน้าเคร่งขรึม

“เอ้อ ก็เชิญเองสิ แม่พูดกับหนูแก้วนั่นแหละ ว่าพຽ່ງนี้เข้า จะให้ลูกเอาเรือยนต์ขึ้นไปรับ”

“มากันกี่คน?”

“หกคน ลูกไปเอาเรือใหญ่ของลุงลำเดียวก็คงจะพอ แต่... เอ... แม่ไม่รู้ว่าทางเมืองจะให้ใครติดตามมาด้วยหรือเปล่า

เราต้องเตรียมตัวเอาไว้ด้วยนะลูก”

“ที่ว่าเตรียมนะ เตรียมอะไรแม่?” ผันถามซ้ำ ดูเหมือนว่าวันนี้เขาเข้าใจเรื่องของป้าพอนได้ยากนัก ทำให้แม่เฒ่าอีกคน ที่นั่งฟังอยู่นานรีบแทรกขึ้นว่า

“อ้าว แยกไปใครมาก็ต้องมีบายศรีเกล้าไห้ไก่ต้มสิผัน... แยกบ้านแยกเมืองมาเยี่ยมเยือนนะ”

“แต่ว่า ...ถ้าจะทำอย่างนั้นได้ ต้องมีคำสั่งมาจากเมืองนะ ป้าว่าให้เราเตรียมรับแขกด้วยการบายศรีสู่ขวัญ แต่ที่ว่าแม่ไปเชิญพวกเขามาเอง ทางอำเภอไม่ได้สั่งมา อีกอย่างเงินกองกลางของหน่วยชาวหนุ่ม* ของพวกฉันก็ยังเก็บไม่ได้” ผันพูดยาวเป็นครั้งแรก เพื่อให้ทุกคนเข้าใจสถานการณ์ตรงกัน

“โหย ครั้งนี้ไม่ต้องใช้เงินกองกลางของใครเลยนะลูก มันเรื่องส่วนตัว แต่ก็ไม่ใช่เงินนะ... เขาจะมาเยี่ยมทั้งหมู่บ้าน นำความช่วยเหลือมาให้ เราจะไม่ต้องรับเขาได้หรือ? ดอกไม้ในสวน เหล้าบ้านละขวด ไก่ในเล้าสักสองสามตัว ข้าวบ้านละกระติบ...!” ป้าพอนเองก็ต่อสู้อย่างไม่ลดละ

“แม่พูดง่าย คนทั้งหมู่บ้านจะให้กินไก่สามตัวหรือ? จะทันได้เห็นตีนไก่ไหมล่ะ?” ผันว่าแรง ๆ ด้วยอารมณ์ร้อนที่ถูกบีบไว้นาน เขายังจำเหตุการณ์ในครั้งที่ต้อนรับคณะเจ้าหน้าที่ชุดก่อนที่มาจากเวียงจันทน์ได้ดี

“เอ่อ... ผัน! คนอื่น ๆ ก็จะมาผูกข้อต่อแขนเท่านั้น” เสียงของป้าพอนอ่อนลง

“ชายชู้หน้าเขาครั้งก่อน แม่จำไม่ได้หรือ?” ผันว่า

* หน่วยชาวหนุ่ม คือสมาคมของคนหนุ่มสาวลาว

อย่างตรงไปตรงมาโดยไม่นึกเกรงใจคนที่นั่งอยู่ด้วย เพราะรู้สึกเหลืออดแล้ว “ใครก็เอาแต่ข้าวกับเหล้ามา เนื้อกับปลาเลยมีแต่ของบ้านเรา แล้วก็ไม่ต้องจัดสำหรับแขกเลยต้องควานหาเนื้อกัน... ฉันทว่า...”

“แล้วจะให้ทำยังไง? แม่เชิญเขาไปแล้วนี่ มีต้องเรียวกันทั้งหมู่บ้านหรือ? ตายแล้วคราวนี้” ป้าพอนขัดขึ้น หน้าม่อยเมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนจากลูกบุญธรรม และผู้เฒ่าอีกสองสามคนที่นั่งอยู่ด้วยก็ยังไม่ช่วยไม่ทัน เช่นกัน

“แม่คุยกับเขาชัดเจนแน่แล้วหรือ? เขาจะมาจริง ๆ นะ?” ผันถามเสียงอ่อนลง เมื่อเห็นสีหน้าแม่บุญธรรมไม่ค่อยดี

“คุยเป็นมันเป็นเหมาะเลยล่ะลูก แม่อยากต้อนรับอยากบายศรีให้พวกเขา มีอาหารการกินสมหน้าสมตา อยากให้เห็นว่าหมู่บ้านของเราก็อุดมสมบูรณ์ มีพออยู่พอกิน แม่บอกหนูแล้วว่าแม่มีลูกบุญธรรมเป็นครูที่ยังโสดอยู่อีกด้วยนะ... ยังไง ๆ ก็ให้พวกเขาเห็นเองกับตาแล้วกัน”

“แม่ไปพูดอย่างนั้นได้ยังไง? คนที่มีหัวคิดนะ ไม่ใช่ไม่เห็นที่ไหนที่มีของกินแล้วเขาก็จะชอบที่นั่นเลยหรอกนะ” ผันดุขึ้นมาอีก พอจะเข้าใจแล้วว่าแม่บุญธรรมของเขาคิดอย่างไร แต่ป้าพอนยังมีสีหน้างงัน ขณะนั้น ปรากฏว่าคนเฒ่าคนแก่ทั้งสามคนที่ป้าพอนเรียกมาปรึกษาหารือกันได้ถอยเข้าไปในครัวแล้ว ผันจึงกระแทกเสียงกับแม่บุญธรรมอีกว่า

“พูดตรง ๆ นะแม่ ฉันทละเบือแล้ว ให้อธิบายบายศรีสู่ขวัญรับพวกเจ้าหน้าที่อะไรนี่ สู่ขวัญไปแล้วก็ไม่เห็นว่าจะได้อะไรขึ้นมา ก็ที่ ๆ ก็บอกเข้ามาเก็บข้อมูล แล้วอยู่ที่ไหนละความช่วยเหลือ อยู่ที่ไหนละโรงเรียนหลังใหม่? สามสี่ปีมาแล้วที่

ชาวบ้านขอไป อยู่ที่ไหนล่ะ หมอที่บอกว่าจะส่งมาให้? บายศรี
สู่ขวัญกันเมื่อไหร่ เงินกองกลางจากการขายข้าวโพด ขายถั่วเขียว
ของหน่วยชาวหนุ่มก็หมดทุกที สมาชิกคนไหนชอบสำมะเลเทเมา
หน่อย ก็เสียผู้เสียคน สองคนที่ถูกไล่ออกจากกลุ่มก็เพราะเมา
ตอนรับแขกนี่แหละ!” เสียงของผ่นก่อนข้างดังทำให้พวกที่ครว
หันมามองเป็นตาเดียว

“ผ่น! ผ่นอย่าพูดอย่างนั้นสิลูก! คณะเจ้าหน้าที่แต่ละกลุ่ม
ก็ใช้ว่าจะเหมือนกัน คณะนี้แม่เชิญพวกเขามาเอง” ป้าพอน
พยายามอธิบายต่อ

“เชิญไม่เชิญ ก็เหมือนกันนั่นแหละ ฉันเบื่อแล้ว
ข้างเข้านา พญาเข้าบ้าน*! แม่อยากทำอะไรก็ทำไป ฉันไม่ยุ่ง
ด้วย” ว่างแล้ว ผ่นก็ลุกขึ้นปิดกัน เดินลงจากบ้านไปด้วยความรู้สึก
ดีบตันยิ่งกว่าตอนที่เดินเข้ามา

* ข้างเข้านา พญาเข้าบ้าน - สุภาจิตลาว หมายถึง เมื่อมีคนใหญ่คนโตมา
เยือน ชาวบ้านต้องสิ้นเปลืองในการต้อนรับ

ຂໍໂທດຫຼາຍໆ

ປຶ້ມຫົວດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ສາມາດນຳ
ມາເຜີຍແຜ່ໄດ້ ເນື່ອງຈາກຍັງບໍ່
ໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດໃຫ້ເຜີຍແຜ່
ໄດ້ຢ່າງເປັນທາງການເທື່ອ...

ດ້ວຍຄວາມຮັກແພງ